

csapája elől félkerek élű, míg a sutáé inkább tojásdad alaknak felel meg. — De a két ivar lábnyomatában nagyság tekintetében is van különbség és pedig, minthogy a bika mindig nagyobb, termetre jelentékenyebb a sutánál, ennél fogva csülöknyomata is nagyobb és terjedelmesebb a sutáénál, úgy, hogy például egy 3 éves bika talpnyomata nagyobb az öreg sutáénál, — és a főt említett okból a csapa mélységében is van különbség. Lassú, bizalmas járáskelés közben a bika csapái a földben, vagy hóban teknő-alakú gödröcskéhez hasonlítanak, — ellenben a suta kevésbé mély lábnyomatokat hagy s körmeit inkább csúsztatva nyomja a talajba — úgy, mint a sörtevadnál észlelhetjük. A bika testben erősebb, elől-hátul szélesebb lévén a sutánál, lábai jobban elállnak egymástól, mint az utóbbinál, minek következményeképp a suta mindig lépéseinek irányában rakja le lábait, azaz — mint már említém — csapása egyenes vonalat képez, melytől tapasztalás szerint legfeljebb vemhes állapotban tér el. Ellenben a bika a fön-
biekhez képest menés közben egymás mellé rakja lábait és minél távolabb rakja egymástól, annál természetesebb, szélesebb a test: tehát annál erősebb a bika. Ezt a jelt »keresztelésnek« mondjuk vadászati műkifejezés szerint. — Különbség van még tehén és bika lábnyoma közt a nyomok egymástóli távolságában is; minthogy a bika termetre nézve egyáltalában nagyobb lévén a sutánál, a lépései is hosszabbak. Az öreg tehénnél ugyanis körülbelül 48–50 cm. a távolság, míg a gyenge bika már 5 cm.-rel nagyobbat lép, az erős bikának pedig 60–65 cm. hosszú lépései vannak. Tehát a lépés hosszából szintén és biztosan lehet bikára következtetni és pedig minél hosszabb a lépés, annál erősebb bikára. A lábrakást illetőleg míg a lassan haladó tehén hátsó lábával az ugyanazon oldalon levő első láb nyomába lép, addig az erős bikáé rendszeren 2–3 újjal hátrább marad az elsőnél. Megjegyzendő itt, hogy a bikaborjú és üsző lábnyomatai igen könnyen megkülönböztethetők egymástól; ellenben az öreg tehén csapáját a csaposétól már igen nehéz, sőt majdnem lehetetlen megkülönböztetni. — Ami a többi jeleket illeti, melyek a bika és tehén lábnyomatai közti különbségekről útbaigazítóként szolgálhatnak, igen számosak. A német vadászati szakirodalom például vagy 75-féle (vagy talán még több!) ilyen ismertető jelet állapít meg és egész irodalmuk van a szarvas csapáját illető ismeretekről, a legszörszálhasogatóbb modorban tárgyalván benne a legjelenteklenebb kicsiségeket is. Az angol szakművek e tárgyban már kevésbé terjedősek és sokkal gyakorlatibb irányúak; a magyar pedig még annyit se fogad el, mint az angol, érteve azt a keveset t. i., mit e tárgyról irtak nálunk (én és még néhányan). Hönig István és

A szarvassuta csapája.

Őz-csap.

kivált Ilés Nándor, jeles magyar vadászati szakírók, igen szépen s nagy óvatossággal kezelik ezt az ismereti szakot — nyilván a tévesztések elkerülése végett, mert tényleg sok itt a hamis, megrostálást igénylő adat, értéktelen fölösleg, melyekben megbízni nem lehet. Ép azért én magam is — mint cikkelyem elején már érintettem volt, — csak azokról a jelekről fogok szólni, melyek a gyakorlatban valóban megbízhatóknak bizonyultak saját vadászpraxisomban is, — másrészt pedig már a szakirodalomban is beiktatva lévén (legalább nagyobb részében), ismeretesebbek s ami a fő, minden régebbi és újabb szörszálhasogató methodustól távol állnak.

(Vége következik.)

Lakatos Károly.

TUDÓSÍTÁSOK.

T. Szerkesztőség! Július 13-án jelentették nekem, hogy a falu közepén a tyúkok közt egy »vadkacsa« van, mely már elöttevaló nap is ott volt, de akkor meg akarták fogni és elröpült. Feleségemmel, mindketten puskával, a helyszínre érkezvén, látom, hogy egy szalonka-forma madár emeli ki fejét a fűből.

A következő pillanatban feleségem lövése leteríté.

A madár egy idei kitejlett *fütyölő-sneff* (*Totanus glottis*) volt.

Csodálatos, mi hozta ide a madarat erre a vidékre, mely erdős és hegyes, mocsarai nincsenek.

Vonulásra pedig még korán lett volna.

Türe, 1900. augusztus 20-án.

Báró Wildburg Aladár.

T. Szerkesztőség! Több éven át volt alkalmam az üzekedési idő alatt szerencsét próbálni az őzbakot sippal lővére csalni, de oly szépen egy évben sem sikerült az, mint ez idén, augusztus hó első hetében. — A felső-fülei havasokon töltöttem néhány napot s reggelenként 5–7 óra között kerestem fel a gyönyörű fenyveseket, hol esténként s korán reggel halottam többször az őzbakokat bögni. — Egyik reggel szokott leshelyemen töltvén az időt, míg a nap emelkedett, nem láttam semmi mozgást s épen azért, gondolva, hogy a völgyben inkább lesz alkalmam egy-két őzben gyönyörködhetni, elindultam, jól hangolt sípomat néha-néha megfújva. — Az erdészaktól jó két kilométernyi távolra lehettem, lenn a mély völgy csergőz patakja mellett, midőn egy percze megállottam, egyrészt körültekintés végett, másfelől, hogy élvezzem a dicső természet remekét. — Két-három percnyi csendes állás után megfújtam ismét a bakot csalogató sípot s alig hogy elhangzott a sípolás, mintegy száz lépésnyire, épen egy szép nyílás irányában, halloom a már jól ismert döbörgést, mely jelezte az őzbak közeledését. Egy pillanat műve volt expressemet arcához emelni s készenlébbe helyezni magam, de szükség is volt a gyorsaságra, mert már a másik pillanatban előttem állott a remek őzbak s meghökkenve bámult felém szép szemével, talán nesztét sejtve a veszedelemnek. — Nem volt sok ideje vizsgálódnom, mert eldőrdült fegyverem s a nemes állat szíven találva, élettelenül összeesett. — Másnap reggel egy vadásztársammal indultunk útnak ugyanazon időtájban, nesztelenül haladva a hatalmas fenyők aljában dúsan nővő mohán s nagy kerülőt tetünk, mindig vigyázva a sípolás helyessége és a nesznélküli menetelésre. Az erdő szélére érve, kissé megpihentünk s alig hogy elhelyezkedtünk egy hatalmas fenyő mellett, az előttünk elterülő nagy tisztás oldal legmagasabb pontján, mintegy 500–600 lépésnyire, láttunk egy őzet csendesen legelni. Jó látcsövünk segítségével megállapíthattuk, hogy agancsai vannak s csak az agasztott, hogy sípom hangja talán nem hat el füléig. A vadászszenvedély azonban nem hagyott nyugodni, megfúvatta velem a sípot s ime, a szép állat figyelni kezd. Kevés várakozás után ismét adom a jelt s erre már megfordul a hang irányába, folyton figyelve. A harmadik síphang már indulásra készítette s hatalmas ugrásokkal kezdett felénk közeledni. — Míg a szép állat közeledett, volt időnk jól elhelyezkedni az előttünk álló fenyő mellett, várva én az expressel, társam a jó 12-es kaliberűvel. Nem is soká tartott, míg a nagy távolságot megfutotta vékony lábaival, de talán nem volt egészen biztos az irányról, honnan a hangot adtuk, mert nem egyenest felénk, hanem kissé oldalt, balfelé igyekezett az erdőt elérni. Hetven lépés távolra volt tőlünk, mikor az erdő széléhez ért s e perczen aggódva, hogy eltűnik, társamnak egy jól irányzott gyors lövésére összeesett a távolból becsalt ékesfejű állat.

Tömösvári Miklós,
v. főpénztárnok.

T. Szerkesztőség! Sok mindent összeírnak a szobatudósok némely, általuk a szabadban soha, vagy csak ritka alkalomkor megfigyelt állatról s rendszeren oly sajátosságokat tulajdonítanak nekik, amikről a praksisban élő vadászoknak távoli tudomásuk sincs, mert azok valójában nem is léteznek, — vagy ha tudnak, egészen másként tudják. Például micsoda vitaközönségre adott alkalmat komoly szakkörökben, még csak nemrég múltban is, a közönséges mezei ölyv (*Buteo buteo [vulgaris]*) biológiai viszonyaiból kifolyó működésének a kérdése, hogy t. i. hasznos e, avagy pedig a kártékony állatokhoz tartozik s mint ilyen, bírói elítélésre méltó-e? S természetesen, mint ilyen meddő vitaközönségnél történni szokott, az ölyvvéd tudósok igen pontosan el is találták a — »szarva közt a tölgyét« a dolog lényegének. Az apró sólyomszerű madarakról is erőnek erejével be akarják bizonyítani némelyek, hogy azok egy világért se tesznek kárt, csak hasznot. Az ám! Csak tudják, mennyi fácán- és fogolycsirkénk bánja ezeknek a firtli szenteknek a kedveskedését! Hát a ház körül való kaparnokszereg pölyhős csimotái közül mennyi jut a »farkaskasszájára« az ő révükön! Egyszer egy vércsepár fészkepárkányán nem kevesebb, mint

12 darab friss csibefejet találtam. — A kis bajuszos, vagy fecskefogó sólyomról (Falco subbuteo) is azt mesélgetik, hogy nagy bogarakkal él, egeret fog s a vadban nem tesz kárt. »Gyávo veruje!« mondja az árvamegyei francia és én is csak azt mondom erre, mert ép a napokban is egészen ellenkező tapasztalatot tettem. Kint jártam a gödöllői udvari vadászterületen körütekintés végett, hogy a vadállományról szeretett főnökömnek: *Pettera Hugó* udvari vadászmesternek referálhassak. Vizsla is volt velem, a mely elől egyszerre egy csapat jó »gábler« rebbent fel — s ebben a pillanatban egy fecskefogó sólyom lecsapa, villámgyorsan elcsípette egyet a félányáni foglyok közül — s tőlem mintegy 200 méternyi távolságra leült prédájával, melyet nyomban tépni kezdett. — Velem levő kis fiamat egy fa alá ültetve s kutyámat gondjaira bízva, pus-kát ragadtam és cserkészve másztam a madár felé, mely úgy 80 lépésnyire felrepült, a foglyot apportirozva a karmai között. Rádúpláztam 12-es sörrel s daczára, hogy szárnyából egy fél toll ki is esett, tovább repült vagy 300 lépésnyire; de láttam, hogy beteg; ám a foglyot nem eresztette el. Időközben ismétlen vagy 80 lépésnyire engedett magához közelíteni s fölrepülvén, ismét ráhúztam mindkét csövet. Ekkor magasra felemelkedett, karmai közt a fogolyal s elrepült vagy 350 lépésnyire tőlem, amidőn is szemmel kísérve látom, hogy egyszerre csak mereven kiterjesztvén szárnyait, ívet csinál s lassan lefelé jön, a foglyot még akkor is erősen tartva — s egy remizbe hanyat levágódott. Sokáig kerestem, míg ráakadhartam. Már holt volt. Egy szem sörét a csőre tövén ment keresztül, közvetlenül a szeme mellett. Ez okozta halálát. A foglyot megtépve mellette hevert. — Ebből azt a konzekvenciát vonhatjuk le, hogy a vadász ne a papiroson hirdetett elvek, de saját megdönthetetlen tapasztalatai után indulva, ne kegyelmezzen semmiféle görbe orrú individuumnak. Sok vadászüdvőt!

Gödöllő, 1900. július havában.

Storcs Máttyás,
cs. és kir. udvari vadász.

Szerkesztői üzenetek.

— Az erdélyrészi tizenharmadik *Tenyészállat-kiállítás és Tenyészállat-vásár* (használati lövésárral és gazdasági gépszerszám és kellékek bemutatásával összekötve). A m. kir. földművelésügyi minister úr erkölcsi és anyagi támogatásával rendezti az *Erdélyi Gazdasági-egylet állattenyésztési és állatkiállítási szakosztálya*. Megtartatik Kolozsvárt, 1900. augusztus hó 31., szeptember 1., 2. és 3-án, a sétatéren. — A kiállításra *bejelentő íveket* küld — kérésre: »Az Erdélyi Gazdasági-Egylet Titkári hivala, Kolozsvárt«.

Egy öreg horgász. Közleményeit szívesen vesszük. Csak minél előbb!

Sz. G. Moór. A kéziratot a közlendőkhöz soroztuk.

Ifj. W. T. K. Lakatos vadászati műve, nagy terjedelme miatt, csak ez év vége felé hagyhatja el a sajtót.

Két előkelő külföldi vadász szeretne egy-egy jó szarvast löni. Kérünk ajánlatokat sürgősen a lődíj, honorárium és egyéb költségekről a helyi körülmények rövid leírásával.

S. úrnak, Temesvár. Köszönjük a címeket.

Intézetünk a párisi világkiállításon két elsőrendű kitüntetést nyert: Tanszereink gyűjteményeért *aranyérmét* és vadászati kiállításunkért szintén *aranyérmét*.

Lapunk tisztelt előfizetőihez!

Jelen számunkkal lapunk új, IV-ik évfolyamába lépven, tisztelettel felkérjük nagrabecsült előfizetőinket lapunk további szíves pártolására s ismerőseik körében való terjesztésére s egyben kérjük előfizetésük minél előbb való megújítását, hogy a nyomtatandó példányok számáról idejében tájékozást szerezhessünk. Programunk marad a régi. Ezután is a természet szeretének ápolása és fejlesztése, az állattani tudományok, a vadászati és halászati s az ezekkel viszonyos szakismeretek kultiválása képezendi kedves feladatunkat az erre hivatott legkötünőbb munkaerők közreműködésével. Egyben jelezhetjük, hogy lapunk új (IV-ik) évfolyama bővített tartalommal fog megjelenni, — s ennek daczára előfizetési ára marad a régi, vagyis „A Természet“ a „Halászat“ melléklapjával együtt egy évre 6 korona. A kik csupán a „Halászatot“ óhajtják jártni, arra 3 koronájával fizethetnek elő. — Az új előfizetési év jelen számmal veszi kezdetét. — Az előfizetési pénzek Dr. Lendl Adolf czimén (Budapest, II., Donáti-utca 7. sz.) küldendőek be.

Tisztelellettel

„A TERMÉSZET“
kiadóhivatala.

Lapunk I-ső és II-ik évfolyamának teljes példánya megvételre kerestetik. Szíves ajánlatok kiadóhivatalunkhoz intézendők.

Több szépen kinőtt, eleven nagy uhu eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

MÉHELÛ LAJOS KÖNYVÉT a magyarországi denevérekről a Magy. Nemz. Muzeum intézetünknek adta bizományba és csakis nálunk rendelhető meg. Ára 10 korona. Melegen ajánljuk lapunk t. olvasóinak, különösen pedig az iskolai és tanári könyvtáraknak.

Tógasdaságatmból ajánlok őszi és koratavaszi szállításra egy- és kétnyaras, gyorsnövésű csehpony-, stüllő-, csuka- és czompó-ivadékok, továbbá megtermékenyített fogas-stüllő-ikrát. *Corchus Béla*, Budapest. IV. ker., Molnár-utca 17.

FOTO-CZINKOGRAFIAI MŰINTÉZET.

MŰÖSSZETS SOKSZOROSÍTÁSOK.

Clichék folyóiratok, könyvek, árjegyzékek és tudományos művek számára.

Kitűnő kivitelben, legjobb módszerek szerint előállítva.

— Jutányos árak. —

Czim csakis: BUDAPEST, VI. ker., Király-utca 30. szám.

TELEFON: 18—99.

»A Természet« szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, II., Donáti-utca 7. dr. Lendl Adolf intézete.

4403.1900 Nyomatott Markovits és Garainál, Budapest, Lázár-utca 13.